

sofomus homil. 29. in Matth. interpretatur illud torquere nos. Ipsa enim presentia Christi, quae virtutem, sanitatem, & vitam exhalabat. Grave erat tormentum Diabolo, sanctitatis iustitia, quae iustus est delectatio, iniquis afflictio est.

25. Tertia, communis, ac vera sententia est, quod quamvis Dæmones sint damnati, non tamen omnes sunt reclusi in inferno, nec dum sunt privati potestate nocendi hominibus, eosque tentandi, ac decipiendi. Unde se perditos sibi persuadent Dæmones, si in inferno detrudantur, ac relegentur, ut amplius non sinantur nocere hominibus. Ita D. Augustinus lib. 8. cap. 23. de Civitate, similem sententiam Matth. interpretatur. Et Albertus Magnus, S. Thomas, D. Bonaventura in Lucam. Carthusianus, & alij. Theophylactus, Perditionem; ait, suam existimat Dæmon egredi ex homine: Dæmones enim malum quiddam sustinere se putant, nisi permittatur eis affligere homines. Similiter Carthusianus in presenti. Cardinalis Hugo, Magnum tormentum est Dæmoni à laesione hominis cessare, quoniam tanto gravius dimittit, quanto diutius possedit.

26. Sed dubium insurgit, ut dixi in expositione, Dæmon in isto homine erat unus, ut bene colligitur ex textu. Erat ibi homo in spiritu immundo & tamen tanquam de pluribus conqueritur, ac si in isto uno Dæmone, omnes alij sint devicti, ac flagellati, quod optimè ponderavit D. Chrysofomus hom. 5. in Marcum. Qui dicit, ait, Quid nobis, & tibi, unus est, & de pluribus conficitur. In eo enim quod vincitur, intelligit, & suos secum esse superatos. In uno isto multi alij consternantur. Ubi enim gratia Christi sic irradiat, ut unum vitium dissipet, ac evellat, facillimè omnia alia per eandem gratiam dejiciuntur, ac cadunt. Ait Regius Vates Psal. 50. num. 20. Dele iniquitatem meam, obsecrat veniam pro peccato suo. Postea paucis interpositis num. 11. Omnes iniquitates meas dele, ait, pro uno peccato exoraverat & jam sermonem dirigit, ut omnia ejus extinguantur, sciebat enim, quod ubi primum divina gratia in eo esset exorta, non unum peccatum, sed omnia deleteret, non unum vitium extingueret, sed omnia eradicaret. D. Augustinus sic ait: Sauvagit de illo grandi peccato, plus praesumpisti, omnes delere vult iniquitates suas. Praesumpisti de medici manu, de magna illius misericordia. Quamvis esset sollicitus de suo adulterij peccato, tamen confusus de divina gratia, omnes suas iniquitates aboleri affectat.

QUAESTIO VI.

Quare Dæmon ait Christo: Scio, quod sis Sanctus Dei?

27. VALDE notandum est diversum loquendi modum in suis paucis verbis; ait enim Diabolus Quid nobis, & tibi Iesu, venisti perdere nos, scio, quod sis Sanctus Dei; fatetur Christum Dominum venisse in perditionem omnium Dæmonum, Quid nobis, & tibi, venisti perdere nos; & statim sermonem vertens, de se solum loquitur. Scio, quod sis Sanctus, sicut enim dixit Christi adventum esse in perditionem omnium Dæmonum; Cur etiam non dixit omnes Dæmones

ipsum cognoscere esse Dei Sanctum, Diaboli in genium, in perditione, & destructione omnes vult esse, in eo verò, quod laudis dignum erat, utpote Christum agnoscere esse Sanctum Dei, ipse solus se ipsum commemorat, & nullum foris in tanta cognitione admittit.

Ad questionem veniamus, quo motivo Diabolus magnus Christi adversarius fatetur Publica voce, ipsum esse Sanctum Dei. Responder primò Cajetanus. Mentitur Dæmon, & fingit se scire ad tentandum, ut sciat, ut prout in deserto tentaverat. Dæmon ait ille, non certò sciebat, Christum esse filium Dei, de quo cap. sequenti, tamen dicit se scire animo tentandi, ut cognoscat, & deprehendat an ille sit filius Dei.

Secundò, Titus Bostrensis in Lucam, Hoc mirum, ait, scio te, quia sis Sanctus Dei, spiritus nequam aiebat; quia forte sperabat, ut per huiusmodi adulatoria blandimenta, aliquod inanis gloria desiderium in ejus pectore excitaret, eaque ratione efficere, ne vel se, vel sui ordinis alios increparet. Hanc nimirum gratiam, pro impensa gratia rependens, ac fraudulenter prado, quam confestabatur pradam non assecutus. Deus enim non irridetur, nec dolo cunjsipiam capitur. In hac etiam sententia est Victor Antiochenus, Euthymius, Theophylactus, & alij. Existimavit enim Diabolus per suam adulatoriam orationem aliquod posse venari, ut Christus Dominus eum, ac sui confortes sineret in hominibus grassari, & eos ab illis non excluderet, ac in tartara mitteret, ad hanc suam adulationem maximè existimavit conducere, Christum Sanctum Dei appellare, nihil enim splendidius, ac nobilius, quam Sanctitatis nomen.

Existimo tamen hæc verba non fuisse dicta, nec animo tentandi, nec adulandi. Nam Diabolus validissimis tentationibus, in deserto nihil potuit obtinere, sed victus recessit, ubi etiam obiecto telo inanis gloriae, nihil profecit, & ideo mihi potius videtur dicendum, hæc verba fuisse dicta ex timore, ac tremore, ne Christus imperaret eum ab homine exire. Et ideo in hæc verba impulsus est timore, ac vexatione. Hanc sententiam rectè docet D. Chrysofomus in Catena D. Chrysof. Thomæ; Sanctum autem dicit, ait, cum non unum de pluribus, quia & Sanctus erat unusquisque Prophetarum: sed unum eum esse denunciat. Per articulum enim, qui in Græco ponitur, unum ostendit; per timorem autem, omnium Dominum recognoscit.

Hæc modò dixi de sensu literalis; si vis, dic moraliter quod fuit adulatio, & timor, nulla enim major potestatis adulatio, quam metus & timor; Diabolus dum ait, Quid nobis, & tibi venisti perdere nos, eximiam Christi potestatem publicabat, ac confitebatur, à cuius presentia eximio terrore se anxiatu declarabat, ut ita eam inclinaret, ac traheret, ne à corpore illum exire mandaret; maximè enim majestas, ac potestas ad pietatem inclinatur, ac flebitur, dum sui terrorem in aliorum animis incussum videt; minimo enim pavor majestatis propitiatio est.

Ingrederitur Esther, ut pro populo suo loqueretur ad Assuerum; Cumque elevarisset Assuerus faciem, & ardentibus oculis furorẽ pectoris indicasset, Regina corruit, & in pallorem, colore mutato, lassum super ancillulam reclinavit caput Esther 15. num. 10. quod cum cerneret Rex, fœdans, ac metuens

metuens exilivit de solio, & sustentans eam in ulnis suis, donec rediret ad se, his verbis blandiebatur: Quid habes Esther? Ego sum frater tuus, noli metere? Ibidem num. 12. Esther mulier virili, ac constanti animo prædira multaque gratia roborata, & tamen ad intuitum Assueri pavet, & timet. Deinde maximè ponderandum, quod cum Assuerus esset magno furore raptus, ubi tamen pallorem, ac animi deliquium videt in vultu Esther, notus in clementiam, ac benignitatem esse mutatus, quæ mutatio facta est manu totius omnipotentis Dei, sed Deus, qui omnia disponit fortiter, ac suaviter, quodnam medium elegit ad terribile, ac obduratum Assueri cor delinquendum? Deliquium Esther, ut ipsa collapsa int er ancillæ manus inclinaret caput. Cordis pavor fortis prodians, pallor in vultu, ac tremor totum corpus effusus ex presentia potestatis, maximum negotium ad illius clementiam, ac furorẽ reconciliandum, & principem, quem sæpè multæ preces non vincunt, unius timor attrahit in optata.

Minorum pavor, majestatis propitiatio.

catione, ac acclamatione, in quo etiam manifestabat suum eximium amorem in humanum genus, nam potius ei placebat sanitas hominis, quam gloria ob inimico Dæmone divulgata; Rationes, ab quas Dominus Dæmonibus silentium imponebat, latè explico cap. sequenti, quaestione 12.

Marc. 1. n. 26. Et discerpens eum spiritus immundus, & exclamans voce magna exiit ab eo.

VERSIONES.

Syriacus. Et dilaceravit eum spiritus ille immundus.

Vatablas. Et cum ianisset eum spiritus immundus.

D. Aug. lib. 4. de Et convexans eum spiritus.

Interpr. Marc. 9. Et conturbans eum spiritus.

ALTER TEXTUS.

Lucæ 4. n. 35. Et cum projecisset illum Dæmonium in medium, exiit ab illo, nihilque illum nocuit.

EXPOSITIO.

CHRISTI Domini jussionis obediens Diabolus exiit ab homine discerpens eum, seu cum discerpisset, seu convexans, seu contorquens hominem spiritus immundus; quod ita tamen est intelligendum, ut exprimit D. Luc. Exiit ab illo, nihilque illum nocuit; nam Domini virtute malignitas refrænata est, ne homini noceret, ac proinde Diabolus violento impetu projecit hominem à loco, in quo erat, in medium, huc, illucque jactando, ac eum maximè contorquendo, non evulsionem membrorum, sed convulsionem; ac tremulo, & horribili motu, tanquam si eum dilacerare, ac discerpere voluisset; sed Dei virtute, absque nocumento, homo integer mansit, & hæc est optima intelligentia hujus loci, quam tradit D. Augustinus lib. 4. de consensu Evangelistar. cap. 2. Victor Antiochenus, & Euthymius, existimans idem significare, discerpere apud Marcum, quod apud Lucam, in medium projicere. In eadem sententia sunt Cajetanus, Beaulxames, & alij, Tolerus verò in cap. 4. Beaulxami. Luca, anno. 6. x. ait, quod Diabolus projecit hominem in medium, ut ait Lucas, & quod vestes; quibus erat indurus, discerpisset, ac dilaceravit. Sed expositio non videtur multum germana, nam Evangelista ait; spiritus immundus discerpens eum hominem. Ergo non bene ad vestimenta refertur, sed nimis violenter.

Exclamans. Hoc est, edito horribili, & absono ejulatu, ac ingenti fremitu, veluti rogitu, ut ita fieret cunctis manifestum, quod Christi impet

Matth. 1. n. 25. Et comminatus est ei Iesus, dicens: Obmutescere, & exi ab homine.

VERSIONES.

Syriacus. Et objurgavit eum Ies-chua, & ait: Occlude os tuum, & egredere ex eo.

Vatabl. Pagnin. Theophylact. Arabicus. Increpavit eum. Claude os tuum.

ALTER TEXTUS.

Lucæ 4. n. 35. Et increpavit illum Iesus, dicens: Obmutescere, & exi ab eo.

EXPOSITIO.

UDIENS Dominus voces laudatorias Diaboli, comminatus est ei, seu, ut habet D. Lucas, Increpavit, id est, objurgavit eum, quod ipsum Sanctum Dei appellaret, ac proinde denotatur, quod Dominus suo dicendi modo Dæmonem reprehenderet pro illis acclamationibus, & quod minatus est ei majora tormenta, nisi taceret; dicens, cum magna auctoritate, & majestate duo ei mandans; primum, obmutescere. In quo verbo etiam duo exprimuntur, primò ei mandat Dominus, ne amplius loquatur; deinde Christum sua potestate, tanquam freno in ore injecto, ei silentium indixit, quod bene deducitur ex textu Græco ad textum Lucæ, pro increpavit, ait, obtinuit os ejus. Secundò mandat ei Dominus exire ab homine, suo imperio ejicit Dominus Diabolum ab eo, potius se volens declarare Sanctum Dei, opere, & potestate, qua Dæmones ejiciebat, quam illorum prædi-

Græcus.

Potestas potestatis declaranda operibus, quam verbis.

34.

31.

35.

imperio coactus contra propriam voluntatem exiret ab homine, & cum iussu esset a Domino obmutescere, inconditus stridore personante, nihil tamen expressit, nec significavit, ut bene notavit Euthymius. Clamavit, inquit, voce magna flagellatus imperio dominico, non dixit tamen, quid clamaverit, eo quod voces nihil significantes ediderit rextus, & exiit ab eo. & homo perfecta sanitate restitutus est. Titus Bostren. Etenim animo restitutus homo, mentisque corpus effectus; sobrius, modestique viri oratione utebatur.

Euthym.
Bostrenf.

QUESTIO VII.

Quare Diabolus discerpens egredietur ab homine?

36. **I**n expositione explanavi, quod Diabolus ab homine exiens divina virtute est impeditus, ne homini nocentem inferret, ut patet ex textu Lucae. Tamen totus temulentus Diabolus, ac maxime furibundus hominem in medium projecit, ac ejus membra in varias partes distraxit; & in horribiles, ac tremebundos motus prodire fecit. Cur autem Christus Dominus hoc permisit inquiramus.

Lucas.

37. Primum, ut cunctis fieret manifestum, quod ille homo obsessus fuerat a Dæmone. Secundum, ut ait Euthymius, ut Dæmonis istius malitia demonstraretur qui tam furibundus erat; ex eo, quod ab homine exibat. Tertium, ut ipse Euthym. & Theophylactus docent, ut cunctis patefieret quod non sponte, sed Christi virtute ejectus, ac superatus ab homine exibat. Quartum. Cajetanus ait: Permisit Jesus hominem illum affligi in modo exeundi, cum ut discerneret spiritus immundus ab spiritu hominis, & cognosceretur, quod non homo ille ex spiritu proprio, sed ex Dæmone dixerat, quod dixit. Tum ut cognosceretur, a quanto malo liberaverit eum.

Euthym.
Theophyl.
Cajetan.

38. Polchre Victor Antiochenus in Marcum. Cur Dæmon, ait, obsessum hunc fudit in terram? Dominus ob id illum saltari, discerpique passus est, ut omnibus palam fieret; Dæmonem fuisse, qui dicebat, Scio quia sis Sanctus Dei, & non hominem, tamen si ea sobrietatis verba essent. Ita Diabolo tumultuariter permillum est, ut hominem discerpere videretur, ut cunctis aptissime esset notum, quod Diabolicus spiritus in homine erat, in quo verba tantum ab operibus discrepabant; nam cum haberet bona verba cum sobriis, piis, ac sanctis. Scio, quod sis Sanctus Dei; tamen cum his conjungebat opera plena furoris, malignitatis, ac indignationis, & non potest deesse diabolicus spiritus, ubi cum placidis verbis crecentissima opera connectuntur.

Diaboli est cum bonis verbis, mala contingere opera.

39. D. Gregorius homil. 12. in Ezechiel. Quid est, ait, quod obsessum hominem antiquus hostis, quem possessum non discerpserat, deserens discerpit, nisi quod plerumque, dum de corde expellitur, acriores in eo tentationes generat, quam prius excitaverat, quando hoc quietus possidebat. Quando aliquis in lagena Diaboli irretitus est, inimicus placidus, ac quietus est. At verò si homo ab illis laqueis se expedire vult, & nequitiam suam deponere affectat, tunc tota Diaboli tempestas contra eum exoritur, & acriores tentationes insurgunt, & ve-

Cum homo exiit a potestate Dæmonis, tunc illo tumultuatur.

hementiores impetus fiunt. Et ideo quando diabolus obsidebat hominem, ipse quietus in uno loco residebat. At ubi imperio Christi iussus est exire, totus furibundus Diabolus hominem ingenti conatu in medium projicit, veluti eum discerpere videretur.

Ait Jeremia 4. num. 19. Ventrem meum, ventrem meum doleo, sensus cordis mei turbati sunt in interem. 40. me, non tacebo, quoniam vocem buccine audio in anima mea; clamorem prelii, &c. Cum totus Israël esset in angustia pontus, tamen præ omnibus Propheta majoribus doloribus tenebatur, & præcipue ventris vehementiore, eum vexabant, ita ut ipse clamaret: Ventrem meum doleo, ventrem meum doleo. Sed cur in ventre gravius torqueretur, cur ibi acutiores crescunt dolorum stimuli? Erat Propheta tanquam pater divina dispositione constitutus, ut eos veluti in utero suo asportans regeneraret in Deo, ut deponentes nequitiam, ad viam salutis reduceret, & cum jam in proximo esset, ut ij, quos Propheta moraliter in utero habebat malitiam dimitterent, at abjicerent, inde crudeliter nequitia sæviebat, ac magnas commotiones, alterationes excitabat, unde graves dolores in utero Prophetæ congemminabat, quia ibi homines tanquam in genituali seminario æternæ salutis, deposita, nequitia, gratia Dei formarentur. D. Ambrosius lib. de fuga saeculi cap. 7. pulchre ait, Dilectum videtur, quod in libro prophetico legimus, Ventrem meum doleo, ventrem meum doleo, quia id nequitia vestigiis proculcatur, simulatur unguibus processu quodam improbitatis, incrementoque concutitur, ubi est genitale seminarium posteritatis æternæ. Preciosus enim mentis uterus est, in quo secunda seges consiliorum verbi semine pullulare consueverit, atque virtutum, ac disciplinarum quadam membra formari. Pondera illa verba, Ubi est genitale seminarium posteritatis æternæ. In quo homines ex sua vetustate reformabantur in gratia, ibi nequitia adversa, ut dolores, ac anxietates excitabat.

Peccavit primus homo, & miserimè tenebatur captivus sub durissimo jugo Diaboli, quo ipse inimicus contentus quiescat, ac cum Dei miseratio disponit subvenire homini, ait Deus ad serpentem, Inimicitias ponam inter te, & mulierem, semen tuum, & semen illius, ipsa conteret caput tuum, & tu insidiaberis calcaneo ejus. Gen. 3. num. 15. Quis provocat Diabolum, ut tor insidias, ac contrarietates in hominem machinetur? Nil aliud hoc bellum movet, nisi, quod homo Dei gratia adjutus velit illud tyrannicum jugum à se excutere, quo violentus inimicus maxime sævit, ac mille nocendi artes, ac astutias, & bella in hominem molitur. D. Ambrosius proximè citato loco. Cum Deus, ait, malitiam reprimebam, interimque abolendam putaverit, ait ad serpentem. Inimicitias ponam inter te, & inter mulierem, &c. Ubi inimicitia sunt, ibi discordia est, nocendique studium. Ubi nocendi studium, ibi malitia ponitur. Ergo discordia inter serpentem, & mulierem, discordia malitia subest.

Marc. 1. n. 27. Et mirati sunt omnes, ita ut conquirerent inter se dicentes: Quidnam est hoc? Quænam doctrina

doctrina hæc nova? quia in potestate, etiam spiritibus immundis imperat, & obediunt ei?

probandi, sicut fecerunt illi alij Arcopagite, Ald. 17. n. 19. & 20. Sed ut bene notant Cajetan. Maldonat. nus, Maldonatus, & alij, animo laudandi, ac admirandi: nam illi sæpe suos scribas docentes audierant, immò & magnam Baptistam prædicantem, & isti solum docebant; tamen tale signorum operationem cum sua doctrina minime conjungebant, qualem Christus efficiebat, quæ, & doctrina sua confirmabat; D. Lucas hanc historiam scribens, ait, Quodnam est hoc verbum? Ubi verbum pro doctrina ponitur, ut observat Euthym. thymius, quod enim Deus docuit, Verbum Dei dicimus.

ibid. num. 28. Et processit rumor ejus statim in omnem regionem Galilææ.

VERSIONES.

Syriacus. Et obstupuerunt omnes, & alius alium interrogabat, ac dicebat, Quidnam est hoc, & quænam est hæc doctrina nova, ut cum imperio etiam ipsiusmet spiritibus immundis præcipiat, & pareant ei?

Quia in potestate. Ecce explicant rationem suæ admirationis, quia potestate, imperio, ac auctoritate, tanquam Dominus imperabat spiritibus immundis. Et sæpe homines imperant, & tamen sua mandata non habent auctoritatem, ac efficaciam. Aliter tamen Christi verba tantam habebant potentiam, ut illis auditis, (ut ait D. Marcus) Dæmonia obediant. Et Lucas ex eum. Et quamvis excoristæ Judæorum Dæmonia ejicerent, ut notat D. Chrysostr. hoc erat orationibus, ac deprecationibus. Christus autem, ut supremus D. imperio utebatur, & ideo bene dicunt turbæ, Spiritibus immundis imperat, & obediunt.

Vatablus. Quod cum auctoritate etiam spiritibus immundis imperat.

Et processit rumor, seu ut habet Græcus, fama: ex tanto miraculo perpetrato in civitate Capharnaum divulgata est fama, non solum in ipsa civitate, sed, ut ait Evangelista, in omnem regionem Galilææ, seu in regionem circumiacentem ipsa est fama per totam illam provinciam Galilææ, in qua nomen Christi, maxime celebrabatur, ita ut ad eum adducerent omnes agrotos, ac Dæmonia habentes, ut explicat D. Marcus hoc cap. 1. n. 31. de quo latè, & alia multa ad hunc locum spectantia erit dicendum e. seq. à q. 9.

Theophylactus, Emanavit autem fama ejus statim in totam undique regionem Galilææ finitimam.

Græcus. In totam regionem circumjacentem.

ALTER TEXTUS.

Lucæ 4. n. 36. Et factus est pavor in omnibus, & colloquebantur ad invicem dicentes: Quod est hoc verbum, quia in potestate, & virtute imperat immundis spiritibus, & exeunt?

Ibid. num. 37. Et divulgabatur fama de illo, in omnem locum regionis.

EXPOSITIO.

42. **I**so tanto miraculo, ait D. Marcus, mirati sunt omnes, seu obstupuerunt, ut habet Syriacus; D. vero Lucas scripsit: Factus est pavor. Quod optime cohæret cum Divo Marco, nam stupor, seu admiratio in radice Græca non significat qualemcunque admirationem, sed conjunctam cum religioso metu, ac pavore, qualem visus Dei mirabilibus prohi concipiunt; & admirati erant, ut bene ait Victor Antiochen. non solum ex his quæ audierant, sed etiam quæ propriis oculis viderant; ut conquirerent inter se. (Nam proprium est eorum, qui admittunt se mutuo interrogantibus interpellare.) Quænam doctrina hæc nova? doctrinam Christi appellant novam, non animo dubitandi, calumniandi, ac recalcitranti in Evang. Tom. II.

Syriacus.
Antioch.

CAP. XXII.

A febris dimittitur socer Petri.

Luc. 4. n. 28. Surgens autem Iesus de Synagoga, introivit in domum Simonis, Socrus autem Simonis tenebatur magnis febribus: & rogaverunt illum pro ea.

VERSIONES.

Syriacus. Quomque egressus fuisset Ieschna è Synagoga, introivit domum Schemoëum: socrus autem ipsius Schemoëum premebatur febris maxima; & rogaverunt eum in gratiam illius.

V u Vatablus.